

Parcul Etnografic dela Hoiia, așa cum va fi odată

Parcul etnografic dela Hoiia

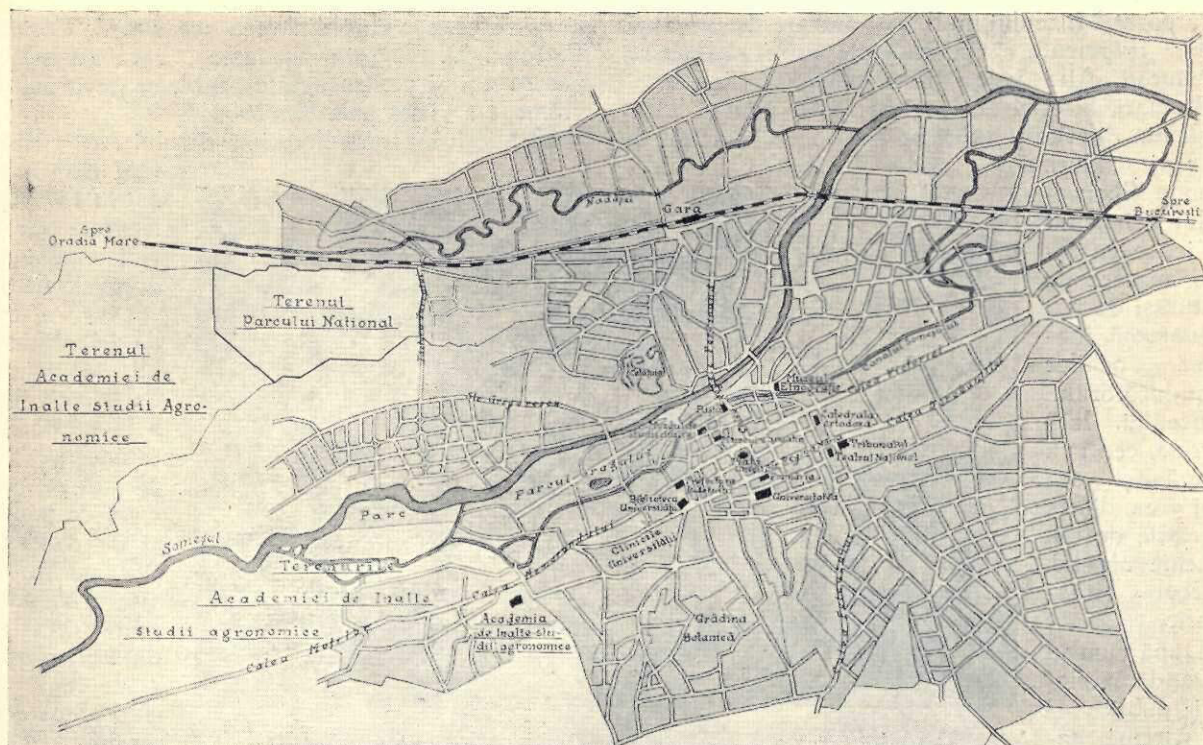
Interesul față de viața populară se deșteaptă atunci când ea începe să scadă. Vestitul Muzeu al Nordului din Stockholm și parcul etnografic dezvoltat mai târziu în preajma lui ca un adaus de Muzeu în aer liber, acel Skansen, după care suspină toți etnografii, s'au alcătuit ca un loc de păstrare al vechii Scandinavii în plină risipă. Lângă noi, la Sofia, există un muzeu etnografic, sub conducerea dramaturgului Kostov, cunoscut și aici, unde i s'a jucat anul trecut comedia Mina de aur, dar în tot orașul nu știu dacă sunt mai mult de două case cu lucruri bulgărești, acelea ale pictorilor Tanev și Bojinov. Satul e prea în putere și toată cultura lui, de unelte, de porturi și de artă, prea prezentă pretutindeni în Bulgaria pentruca ele să poată fi astăzi obiectul unei asemenea preocupări. Poate că și suferințele etnografiei românești, de formă muzeală, au în parte aceeaș explicare.

Colecții etnografice avem mai multe; muzee numai două. Unul, mai vechiu și îndeobște cunoscut, poartă numele, după care mai curând se ascunde, de Muzeul de Artă Națională. E în București și se bucură de conducerea unui director rar, cum e d. Tzigara-Samurcaș. Celălalt se găsește la Cluj, Muzeul Etnografic al Ardealului, și e înființat și dus spre tot mai îndrăznește rosturi de d. Vuia. Se înțelege că s'a ivit după războiu și e unul din prilejurile de mândrie ale stăpânirii românești. Cineva, care cunoaște pe ambii oameni de știință și este mai mult decât oricine în drept să-i caracterizeze, spune că întâiul are gust și pricepere de pus în lumină, iar al doilea, documentare și râvnă de organizator, unul mai aproape de înțelegerea elină, iar celălalt de îndârjirea romană. Urmărilor existenței

lor sunt cele două muzee, care ne sunt, fiecare în felul său, spre cinste. Deosebiri de concepție sau de personalitate dintre directori le dau un și mai mare preț. Fără ele s'ar fi putut cădea lesne în primejdia repetiției.

Muzeul Etnografic al Ardealului se pregătește de niște minunate schimbări. Am luat parte, prin întâmplarea însărcinărilor oficiale, la trei din lucrările lui de căpetenie. Cea de-a treia e tocmai aceasta, Muzeul în aer liber, Parcul Etnografic dela Hoiia, la care și mă voiu opri mai îndelung.

Întâia a fost lupta pentru un local propriu. La început Muzeul, sau mai bine zis ceea ce avea să fie Muzeul de mai târziu, se găsea adăpostit în vreo două săli ale școalei de arte și meserii din Cluj. Colecțiile, afară de ceramica pusă în vitrine sau pe rafturi, odihneau pe mese sau în lăzi. Când directorul, în căutare cu ochi șoimești dela înălțimea etajului de sub acoperiș, cerut zilnic îndărăt de proprietar, a descoperit cea fostă fabrică, trecută în cărțile funduare între bunurile Primăriei, a fost ca o adevărată deslănțuire de bătălie. Primarul de pe vremuri, luat repede și amețit de strălucirea Cerătorului, pentrucă Muzeul împreună cu d. Vuia erau atunci ai Fundației Culturale Principele Carol, a făgăduit. Dar dela făgăduială până la împlinire era departe. În răstimp Cerătorul plecase și orice prilej de amânare era binevenit. Mi-aduc aminte de nenumăratele intervenții în scris dela București sau de întâlnirile pe care le-am avut la Cluj cu consilierii comunali sau cu însuși președintele lor, de călătoriile nesfârșite între cele două capitale de țară, ale d-lui Vuia, ajuns director ambulant, și de propriile mele călătorii. După cedarea însăfârșit a

Planul Clujului cu terenul Parcului Național

casei, au început numai de cât necazurile, încă și mai mari, ale lucrărilor de transformare. Parcă îl văd pe schele, printre grinzi și moloz, pe același asistent la geografie, bolnav în aceeași măsură de friguri adevărate, pe cât de frigurile de Meșter Manole etnografic. Astăzi, numai la câțiva ani de atunci, se duc tratative pentru mutarea în alt local. Argumentele de odinioară, anume pentru această casă, s'au schimbat în argumente împotriva. De pildă, unul, care-mi vine sub condei.

Dela podul peste Someș, din bulevardul Regele Ferdinand, până în ușa Muzeului Etnografic e aproape o singură piață de vreo două sute de metri lungime. Aici țărani și țărance din toate părțile își desfășoară pe jos sau în maghernițe de lemn marfa de zarzavat și de poame, de păsări și de brânzeturi. Data din urmă când am călcat acest drum, el era o adevărată podgorie cu struguri de toate felurile, în coșuri și pe tarabe. O forfotă veselă și bine mirositoare de toamnă bogată plutea peste tot. Țăranii și țărancele din diminețile de târg ale Pieții Mihai Viteazul sunt ca un alaiu etnografic viu, care ar umple dinadins locul dinaintea Muzeului. Acesta se arată atunci încadrat de locuitorii lui firești, ieșiți din satele vechi, ca să-i dea un înțeles mai adânc și un suflet. Așa cel puțin era și apăsarea în memoriile noastre pentru căpătarea casei, acum patru și cinci ani. Astăzi împrejurările sunt altele. Muzeul e pe cale să lase locul Primăriei, care-l răscumpără cu bani buni ca să-și așeze acolo halele alimentare, pentru că zgomotul, înghesuiala și necurătenia încep

să fie într'adevăr prea de nerăbdat. Pe acei bani buni, la cari s'ar mai adăuga și alții, urmează să se ridice o clădire măreață și în totul potrivită scopului, în Parcul Etnografic proiectat. Voiu arăta foarte curând ceea ce înseamnă el, în realizări de azi ca și în virtualități. Pentru a doua oară Parcul Etnografic se arată tainic, ochilor noștri.

Cealaltă lucrare de căpetenie a Muzeului a fost sporirea colecțiilor. Pe lângă unele cumpărături întâmplătoare, cum a fost colecția Orosz, sau cumpărături în cursul campaniilor de cercetare, cum au fost achizițiile din Hațeg și din Maramureș făcute de director, au apărut dela o vreme și donațiile. Pe una din cele mai duioase, dacă nu mai de preț, am avut norocul s'o duc la Cluj și s'o predau Muzeului eu. E vorba de colecția etnografică rămasă la moartea lui Murgoci, inegală ca valoare științifică, dar variată și autobiografică. Lucrurile cele mai desprechiate sau exotice vorbeau de călătoriile în regiune și de patima, cu nimic săturată, a cercetătorului. Geologia era prea strimță și moartă. Omul cu viața lui trebuia s'o acopere. Omul de știință lăsa ciocănașul de spart roca și se amesteca între ceilalți. Mănecele de ii meșteșugit cusute erau ca tot atâtea brațe întinse să-l cuprindă și să-l ție. Colecția aștepta la Institutul geologic o luare în primire. Am făcu-o în numele Fundației Culturale Principele Carol, din mâinile doamnei Murgoci, curând după aceea și numai atâta parcă așteptând, retrasă în Anglia, țara ei de baștină, și moartă într'un accident de automobil. Am dus la Cluj și am

incorporat Muzeului nu numai numere de inventar, dar și fragmente sângerânde de istorie a culturii românești. Alte valori l-au îmbogățit de-atunci. Cele mari, biserici de lemn sau case întregi țărănești din diferite ținuturi nu mai încap în oricât de largi ziduri. Icoana Skansenului a început să joace ca într-o mișcare de fluturași de aur de cămașă, înaintea ochilor conducătorului Muzeului. Iată a treia, cea mai dragă și cea mai grea, dintre lucrările de căpetenie ale lui, Parcul Etnografic.

După cum în crija de biblioteci publice și de parcuri naționale, Statele Unite au creat

instituții caracteristice și pe care nimeni nu le-a ajuns, pentru de imitat, cum e de așteptat, foarte mulți le-au imitat; în însuflețirea și organizarea față de rămășițele antichității sau ale Renașterii, Italia stă în frunte; în pregătirea științifică și în darea în folosință publică a muzeelor tehnice sau de artă, Germania n'are pereche; la fel cu țările Scandinave în ce privește parcurile etnografice. Le-am văzut și eu și vorbesc despre ele plin de farmecul vieții vechi și sănătoase pe care-l păstrează peste veacuri, în liniștea verdeții, a lacurilor și a cerului nordic. În

vremea mai din urmă nu e aproape etnografic sau istoric de artă dela noi, care să nu se oprească cel puțin în cel mai umblat și care le-a premers tuturor, Parcul Etnografic al Capitalei Suediei. Dela Cluj îl cunosc mai de mult, firește, d. Romul Vuia,

și mi se pare numai din vara aceasta, d. Coriolan Petranu. D. Tzigara Samurcaș, care s'a născut pentru noi și pentru aceste probleme ceva mai de vreme, l-a văzut încă din 1909.

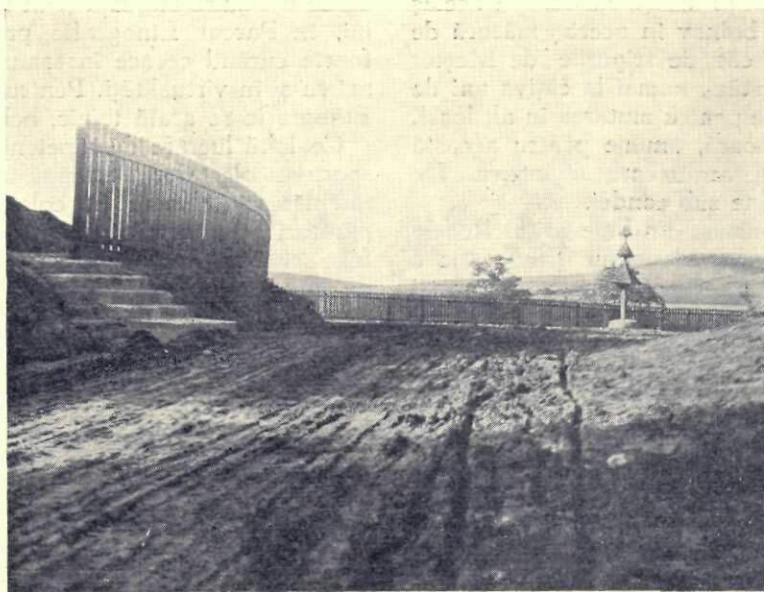
El a ieșit dintr'o călătorie a d-rului Artur Hazelius, care a văzut în 1872 Dalecarnia cu ochii omului îndrăgostit de trecut și speriat de împrăștierea lui. Obiceiurile de demult, hainele și gătelele țărănești, de plugari, de oameni de pădure și de corăbieri, descoperitori de alte pământuri peste ocean și dătători de țări și de regi pământurilor dimprejur, făceau loc produselor ieftine și unifor-

me ale industriei moderne, mobilele, uneltele și casele strămoșilor se păraseau și se pierdeau pentru totdeauna. Cu toată singurătatea lui de atunci, acest om a cutezat să se însărcineze cu scăparea lor de neîmpiedecata risipire. Chiar din 1873 dr. Hazelius deschidea într'un local modest, mult mai modest decât al Muzeului Etnografic al Ardealului, întâia secție a Muzeului Nordic de mai târziu, cu numele de Colecții etnografice scandinave. Inaugurarea palatului măreț dela 1907, care-i cobora visurile pe pământ, n'a mai apucat-o; încă din 1901 el fusese întors pământului suedez pe care atâta îl iubise și prin iubirea lui l-a putut face mai aproape de inima lor nu numai băștinașilor, dar și străinilor din cele patru unghiuri.

In locul Vichingilor pe corăbii repezi cu pânze

Grup de Poenari în curtea Muzeului (în mijloc prof. Em. de Martonne, la dreapta R. Vuia, la stânga T. Morariu, asistent)

Intrarea Parcului Etnografic. În față Crucea dela Lupșa (Turda)

roșii de cânepă și cu smei ciopliți înfipti în provă ca să lupte cu vânturile și cu duhurile rele, echipații de jaf și de groază răsărite în toate porturile Europei medievale, Scandinavia trimitea acum o formă nouă a cultului strămoșilor și a legăturilor cu propria țărișoară.

Încă din 1885 Hazelius și-a dat seama că munca lui de colectare și de așezare într'un spațiu restrâns nu-i de ajuns și nu-l apropie de scop. Gândul muzeului în aer liber trebuia să-i vie dela sine, ca o anexă largă și oglindă întreagă a vieții pe lângă Muzeul cu săli, pereți și acoperișuri, al Nordului. El a fost Muzeul Skansen deschis în 1891 pe un teren de 29,7 ha., în împrejurimile păduroase ale Stockholm-ului și cu o minunată privire de sus asupra acestei Veneții dela Miazănoapte. Se desfășoară aici, în cea mai frumoasă parte a Djurgardenuului, un colț tipic de natură suedeză, cu toate laturile civilizației populare a țării și reproducere în miniatură a ei, în forme, clădiri și nesfârșite amintiri istorice strânse din văi și podișuri, de pe țărmul Mării și dela marginea zimțuită cu pini roșcați sau cu stânci purtătoare de aramă, a aurorei boreale.

Ceva asemănător, în cadrul țării noastre ar trebui să ajungă Parcul Etnografic dela Hoia, din marginea Clujului. El înseamnă astăzi numai o uriașă dorință, care poate umplea nu una singură, ci mai multe vieți de om și oarecare începuturi, dătătoare de nădejde că dorința a intrat pe calea împlinirii. Și aici a fost nevoie de două lupte: abia cea dintâi s'a încheiat, cea de a doua e în plină dezvoltare.

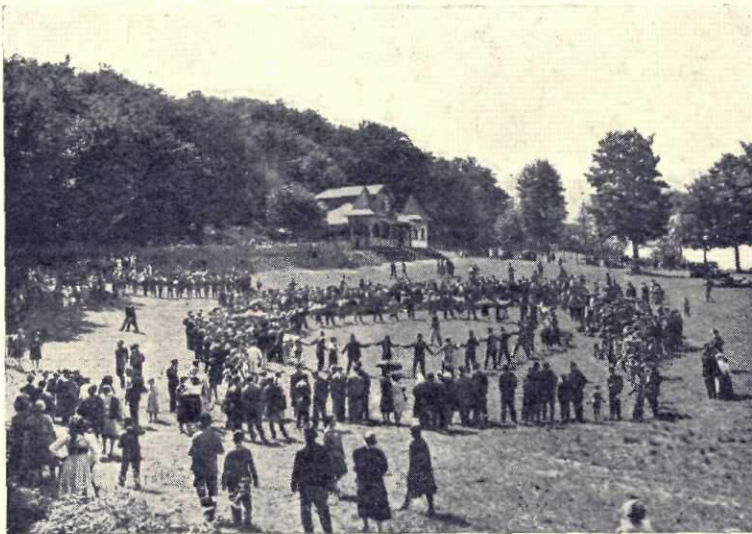
În întâiul rând trebuia găsit locul. Amintirea Skansenului urmărea, și ochii căutătorului s'au oprit la început asupra pintenului de deal înaintat până în marginea grădinii celei mari a orașului. Încercarea nici n'a putut fi făcută, în fața greutăților cu totul covârșitoare. Atunci a apărut perspectiva dela Hoia, cu creasta ei cu stejăriș puternic, potrivită pentru redarea vieții muntene, cu povârnișurile scobite sau dulci, nimerite pentru redarea vieții deluroase și de pădure, și cu pajiștea de lângă linia ferată, făcută parcă anume pentru formele vieții de câmpie.

Clujul se simte undeva aproape, ca metropolă universitară și culturală, de o sută de mii de locui-

tori, în care te trezești de cum ieși pe drumul, azi încă destul de prăpăstios, al Tăeturii Turcului. Încolo, în față, drumetuț are vedenia de furnaluri, de case de apă și de cartiere muncitorești a Clujului industrial. Cele două lumi își stau astfel alături, cea nouă dincolo de șinele căii ferate, iar cealaltă, care urmează să se organizeze, pornind încoace din toate părțile țării, aici, pe aceste întinderi ale Hoiei, cu numele tainic, plin de vânt.

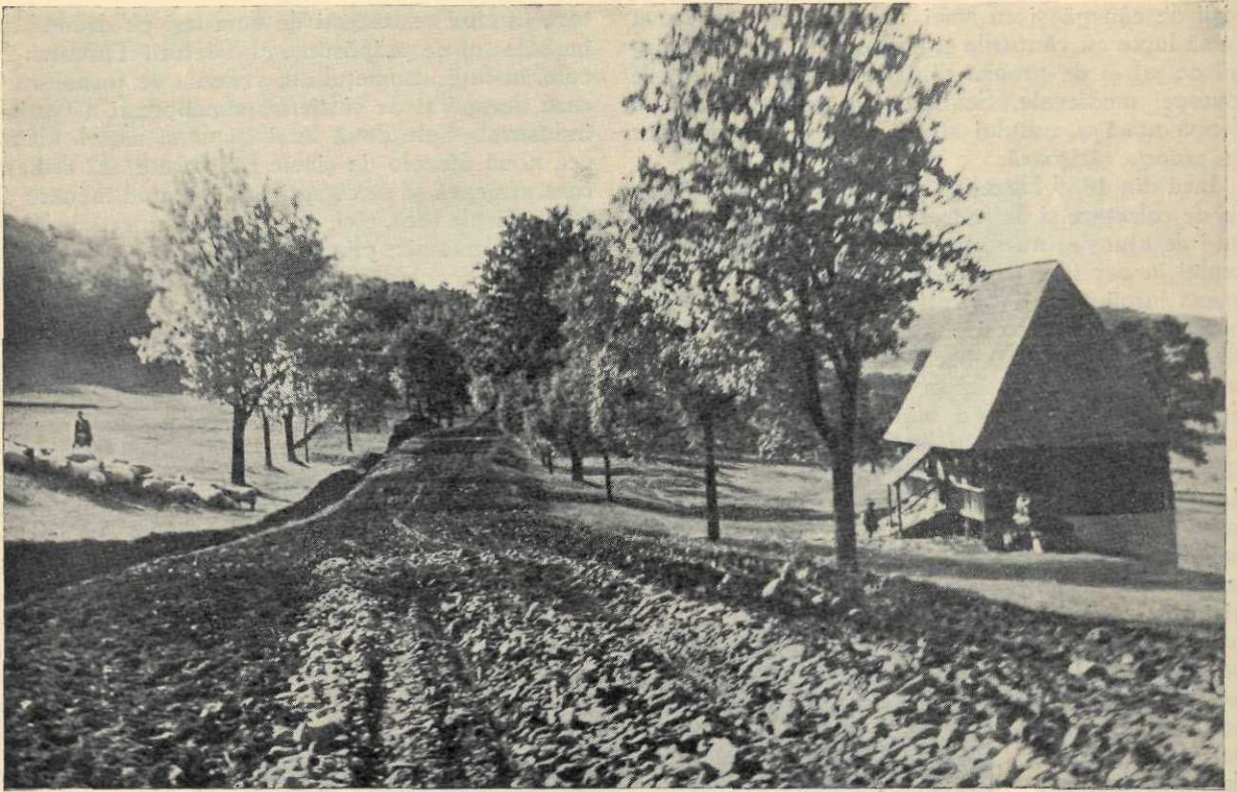
Pentru locul acesta au trebuit date însă lupte, care nici astăzi nu sunt deplin încheiate. În unele din ele am fost amestecat, la altele am să mai fiu martor. Sunt încredințat că, la fel ca în trecut, biruința din urmă va rămâne de partea Muzeului Etnografic. E și drept și e bine așa.

Parcul Etnografic dela Hoia, adică terenul pe care el urmează să fie înjghebat, e abia un crâmpieș de 129 jugăre și 1298 stânjani dintr'o puternică

«Maiialul Brașovenilor» pe poiana dinaintea ospătăriei Gaudemus

moșie a Statului Romano - Catholic, Fond de Studii, de 2500 jugăre, din hotarul orașului Cluj și al satului Mânăștur, expropriată încă din 1922 în folosul Statului Român. Ea fusese ținută cu arendă de Academia Agricolă din Cluj-Mânăștur, dela 1869, de când școala a fost înființată, în tot timpul stăpânirii maghiare. De aci neajunsurile de astăzi. Hotărârea de expropriere e din 3, 4 și 8 August 1922, iar repartitia, care consfințea dreptul Parcului Etnografic, dela 12 Aprilie 1929. Fosta Academia Agricolă, ajunsă prin legea dela 2 August 1929, Academia de Inalte Studii Agronomice, nu s'a învoit niciodată cu această rășuire dintr'un pământ pe care, prin îndelungă folosință, se obișnuise să-l privească drept pe vecie al ei. O nouă hotărâre a Comitetului Agrar, dela 5 Decembrie 1930, îl trecea, într'o formulă juridică foarte contestată, îndărăt Academiei. Oile școlii de peste apă aveau să pășuneze și mai departe pajiștile de sub stejărișul dela Hoia, pe unde ar fi trebuit să se întindă visatul Skansen al României. Câțiva saci de lână și câțiva burdufi de brânză pe an trăgeau mai greu în cumpănă decât toată lumea etnografică, dornică de zămislire, pentrucă folosul Academiei se pare că nu era mult mai mare. Ciocnirea ajunsese aproape personală, ca în întâlnirile omerice, deoparte R. Vuia, directorul Muzeului Etnografic, iar de

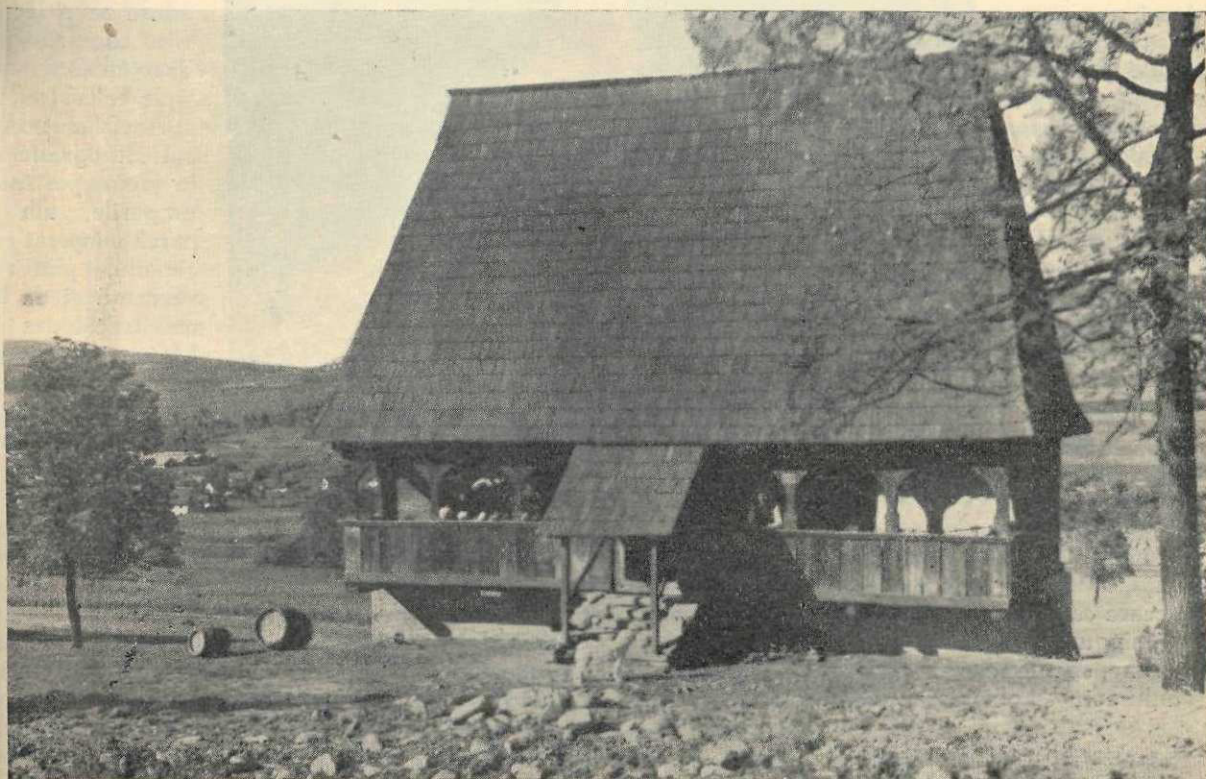
Drumul mare care duce la ospătărie și stână

Poiana din fața ospătăriei Gaudeamus

Casa Moțului, din Vidra, în construcție

Casa Moțului, din Vidra, gata

alta, M. Șerban, rectorul Academiei, deopotrivă de dârji și de vrednici de laudă pentru stăruința în apărarea propriului punct de vedere, iar de jur împrejur ca privitori, toți Aheii și Troenii universitari și ministeriali. Terenul a rămas deocamdată Parcului Etnografic, printr'o hotărâre de dare numai în folosință, a Ministerului de Domenii. Pentru înlăturarea oricărei surprinderi, ușor de închipuit, e nevoie de o lege, pe care tânărul așezământ o așteaptă cu mare dor. Aceasta înseamnă să-ți câștigi cu sudoarea frunții locul la Soare!

Dar după asemenea greutate, cel puțin în parte înlăturată, iată a doua. Ea nu mai e ridicată de străini și din afară, ci de specialiști și dinăuntrul meseriei. Zic, specialiștii aceștia, că un Parc Etnografic după chipul și asemănarea celor scandinave, nu e cu puțință la noi, pentru că una e atmosfera în Suedia, condițiile de umiditate și toate elementele din care sunt făcute meteorologia, climatologia și celelalte științe ale aerului, și altele în România. Dacă, prin urmare, acolo casele și bisericile de bărne se pot păstra în bătaia vremii, afară, și Skansenul este ce este, la noi nu s'ar putea. Las deoparte

ca o astfel de afirmare, făcută cu temeuri de știință, ar trebui să se rezeme, ca să fie primită pe oarecare cercetări. Mi se pare că argumentul se dăruie singur și nici nu mai e nevoie de alte cercetări. Bine, dar acele case, biserici și stâne de lemn ar fi aduse în Parc de la Hoiia nu doar din saioane și de sub sticlă, ci tot din zăpadă și ploaie, din frig și arșiță, de pe plaiuri de munte sau din vreo uliță de sat sărac, și n'ar avea de ce să crape sau să putrezească mai repede aici decât dincolo!

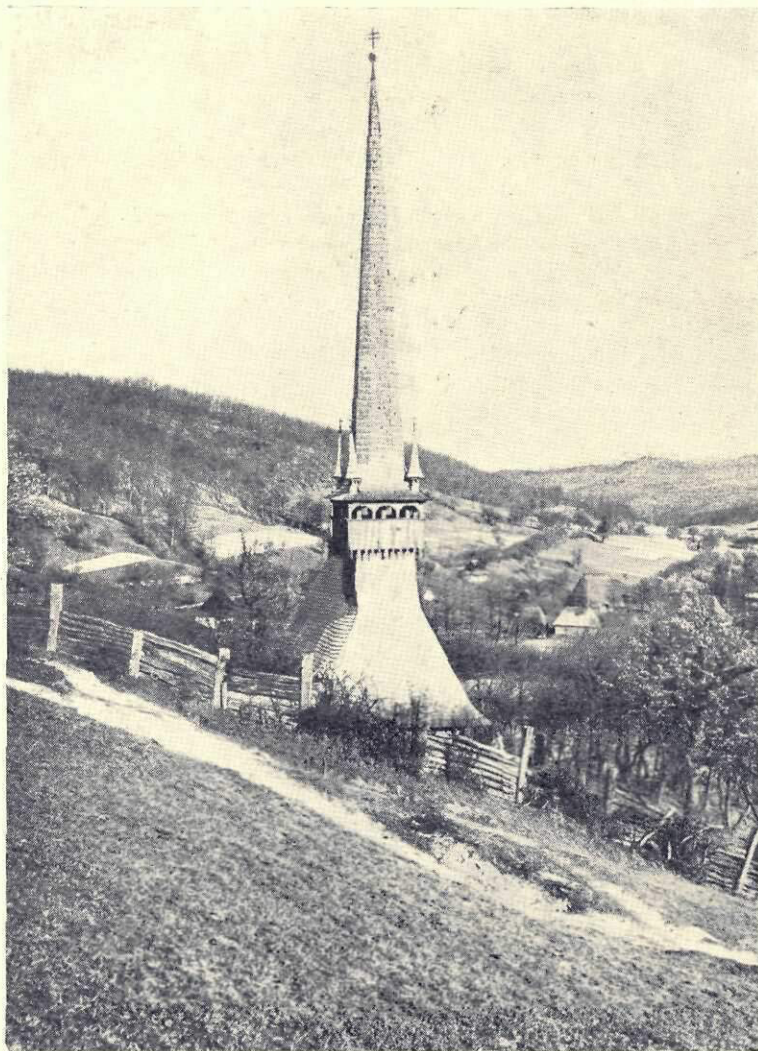
Tânjeala țaranului și a primitivului mutat la oraș și în civilizație nu se poate întinde, cel puțin după cunoștințele pe care până astăzi le avem, și asupra lucrurilor neînsuflețite. Cât ar fi ținut clădirile în locul unde au fost ridicate, au să ție și în locul unde urmează, cu toată grija, să fie mutate. Atât și chiar mai mult! În Parc, întâiu, lucrurile au să fie sub supraveghere și, apoi, au să fie tratate cu toate mijloacele tehnice, menite să le păstreze. Casa Mo-

tului, care a fost așezată la marginea drumului aproape de intrare, cu podul ei înalt și cu prispa dela un capăt la altul al fațadei, s'a supus aluiăș tratament. Troița din răsparție cu mai multe rânduri de coifulețe șindrilite, deopotrivă. Ele și-au asigurat astfel o viață de cel puțin 200 de ani.

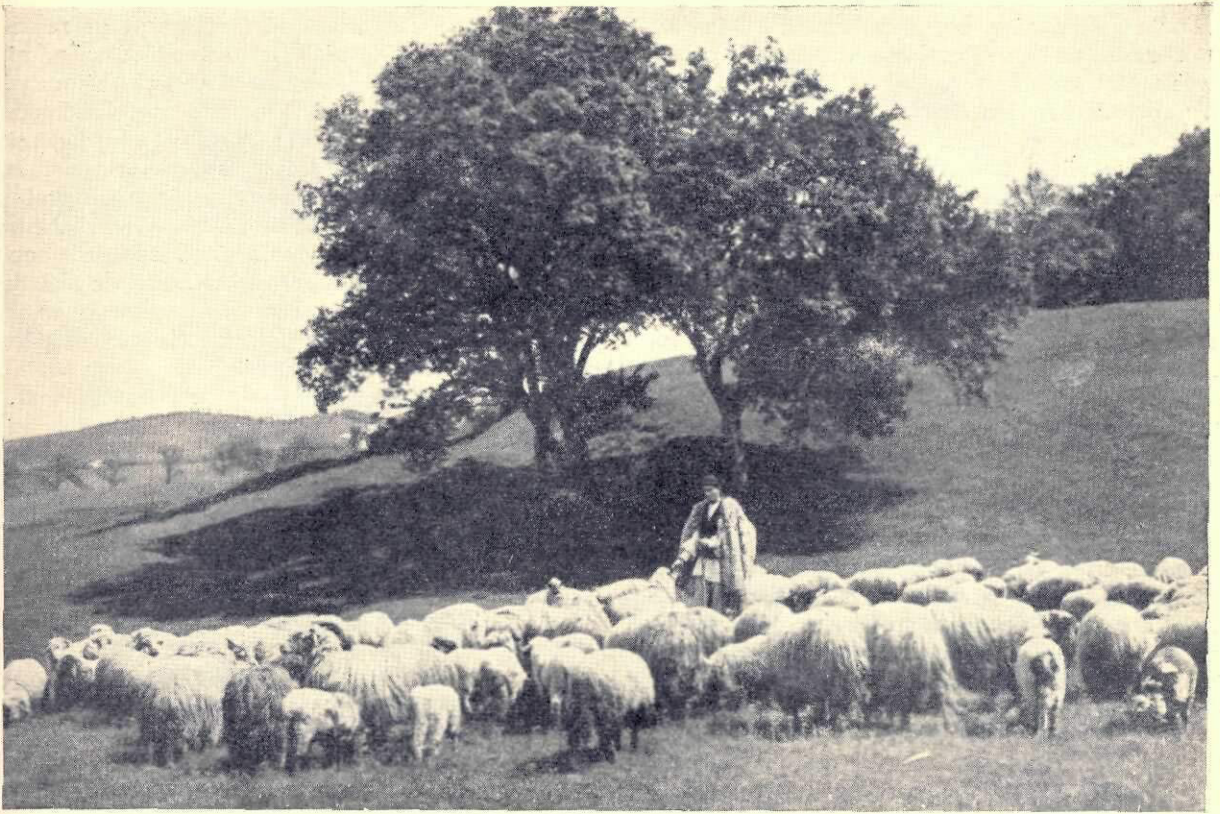
După găsirea locului și dărâmarea argumentelor potrivnice, trebuiau aduse pe el lucrurile, care să-i îndreptățescă numele cel mareș.

Am văzut Parcul Etnografic de la Hoiia pe toate timpurile, alb și parcă micșorat sub zăpadă, plin de verdeață și de lume trecătoare în Maiu și închis de zidul roșu de aramă al pădurii tomnatice, și l-am văzut în schimbările și creșterile lui treptate, de

când n'avea decât coastele ierboase dela început până la întinderea cu drumuri și cu clădiri de astăzi. Mi-e drag. Il caut de câte ori mă duc la Cluj Ciobanul cu stâna și cu oile lui e într'adevăr un cioban cu stână și cu oi de folklor. Răde tânăr săltându-și cu știuta mișcare de umeri sarica mițoasă lungă până în pământ și poate da drumuțului, după pofta inimii și după ceasul zilei, atât cântec de fluer cât și lapte de puțină. Imprejurul lui s'au ridicat și în istorie atâtea așezăminte; la fel se

Biserica din Fildul de sus care așteaptă să fie adusă în Parcul Etnografic

Cioban din Poiana Sibiului cu turma lui în Parc

va acoperi Hoia de viața după care suspină. El trece prin locurile acestea ca un simbol și ca o cheazășie. Tălângile cântă. Trecutul se așază aici ca să scape de risipă, așa cum se strecoară vietățile pădurii în parcurile naționale unde vânătoarea e oprită. Natura își recapătă fața adevărată; omul acestor plaiuri, asișderea. Zece ani sunt de când, cu îndrăsneală, gândul a fost rostit. Dacă o sărbătorire a acestui răstimp n'ar fi în stare să arate prea multe isprăvi, ea ar arăta în schimb că toate pregătirile și întâile încercări s'au făcut. Mai mult decât oamenii, vremurile n'au fost prielnice. Dar vremurile nu pot fi până la urmă mai puternice decât oamenii, cari le umplu și le dau un înțeles. Vorba cronicarului e o vorbă de om obosit. Vremurile rămân sub cârma omului, firește nu a „bietului” om, ci a omului hotărât și dârj. În seama lui e și soarta Parcului Etnografic dela Hoia. Trebuie să avem încredere. Cei zece ani n'au trecut zadarnic.

Atunci când, de pe o înălțime a acestui loc minunat, încerc să văd Parcul cu ochii minții așa cum are să fie odată, n'am nici Skansenul înainte, nici peninsula dela Bygdö, cu corabii de vikingi desgropate „Stockholmul sau Oslo. Invie din nou o seară rece și luminoasă de pe o vale cu lacuri brăzdate de vaporase, a Norvegiei, țara țărănilor dela Miazănoapte. Orașelul așezat în marginea ei e Lillehammer. Tot să aibă șase mii de locuitori la câteva sute de kilometri de Capitală, în linie dreaptă

pe meridian. Pe aproape se găsește casa unde a trăit și a lucrat Björnson. Calea ferată, care m'a adus, trece mai departe spre fiorduri și spre auro-rile boreale. În parcul Maihaugen de-aici, pe un loc înalt și frământat, s'a întocmit cu iubire muzeul etnografic în aer liber al orașelului. Aceasta la 1904 și mă opresc la el pentru că e mai la oparte de marile drumuri și, cel puțin în România, mai mult necunoscut. Mi se pare că nici nu e vorba de o inițiativă a Statului și că tot acest sat mare și bogat din alte vremuri scandinave, cu casele lui înstărite sau căsuțele mai sărăcuțe, cu biserica și locuințele arătoase de vechi dregătorii, a fost cuibărit la un loc și e îngrijit de un particular. Acest dr. Hazelius mai umil e un spițer de acolo, pe care îl văd încă într'o casă de bărne cu acoperișul deschis în odaia cea mare, ca să iasă fumul de pe vatra din mijloc și să iasă uneori și limbile rășinoase de foc și să se amestece în fuioare de scânteii cu stelele. Are un toiag în mână. E mare, zdravăn și cu o barbă roșie. Vorbește într'o limbă necunoscută ca un descântec, și e chiar un descântec ceea ce spune, pentru elful casei ascuns în pod. Așa trebuie să fi fost o locuință de zei în Edda și așa, curtenii și arcașii de ghiță sau de foc ai mitologiei insulare. Elful din pod, convins în cele din urmă, se arată și el și răspunde cu un glas subțire. E atâta fum sus și se vede așa de slab din pricina marei vâlvătai care ia ochii, încât micul spiriduș al casei parcă plutește.

Toate clădirile de bârne puternice au înviat în după amiaza și în seara aceasta. Intr'o odaie cu perdele cu colți la ferestre, un învățător cu ante-riu și ochelari învăța dintr'o carte mică vreo zece copii. Cântau toți în cor cuvintele. Câte un ștengar încerca să se lase pe vine între scaune și să scoată limba. Era ca la o școală de azi. Pe stradă o tobă chema cu râpăitul ei lumea. Iată în frunte dorobanțul cu pantaloni scurți galbeni strânși pe picior, după el orchestra cu instrumente de demult și îndărăt nunta și oaspeții. Se duc pe căi întorto-chiate la biserică. Mireasa se rușinează ca în toate vremurile și ține în piept capul cu coif și cu maramă fâlfâitoare. Mirele o duce și se uită drept înainte, zâmbitor, mândru și puțin prostuț. Fetele își dau ghionți în urmă și râd din nimica, așa cum e felul fetelor de totdeauna. Când le întrebam apoi câte ceva, prin casele tot altfel chivernisite pe unde treceam, știau să ne răspundă în limbi europene. germană, engleză și mai ales franceză. În pieptarele strimte cu găitane și cu flori și în fustele învoalte din alte secole se ascundeau fiice de bun neam ale caselor din vale, foste pe la școli înalte de pe continent, și mai ales pe la institute bisericesti din Belgia, de unde catolicismul caută și are bune nădejdi

să se întoarcă în acest pământ înecat de reformă. Ceeace ni se arăta aici, fiecare colț în cadrul și cu locuitorii și îndeletnicirea lui de odinioară, nu era o serbare pentru străini. Oamenii din Lillehammer trăesc însă o viață dublă : una e cea obișnuită și de astăzi, în vale, iar cealaltă la prilejuri, sus, între măgurile cu case strămoșești strânse de pretutindenii. Ei se leapădă atunci, odată cu îmbrăcămintea modernă, și de starea civilă și de legăturile sociale actuale. E ca o întrupare în înaintașii de altă dată. Fiecare are un rost pe care și-l împlinește ca după un ritual. Două trepte istorice foarte depărtate trăesc în acelaș timp alături.

Parcul dela Hoia abia și-a adus întâile case. În indoitura de pământ de colo are să-și avânte sulița de lemn biserică din Fildul-de-sus. Ea stă să vie. În altă parte are să se așeze casa bătrână dela Telci din județul Năsăud. I se fac tocmai formele de mutare. O altă țară și un alt popor, îngropate astăzi sub valurile timpului, se ridică încet din ele și caută încoace. Marele Vornic ridică buzduganul! Locul forfotă de viața care a fost odată.

EMANOIL BUCUȚA

Directorul Muzeului Etnografic al Ardealului în expediție etnografică prin Ardeal

Foto : Muzeul Etnografic